

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัย-
เกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยโดยทบทวนตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ
2. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
 - 3.1 ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างห้องสมุด
 - 3.2 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในต่างประเทศ
 - 3.3 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในประเทศไทย
4. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ

แนวคิดของทรัพยากรสารสนเทศ

คำว่าสารสนเทศ บัญญัติมาจากคำว่า Information ในภาษาอังกฤษหมายถึง
ความรู้ ความคิด ความรู้สึก จินตนาการ ประสบการณ์ เรื่องราว ข้อมูลข่าวสาร
นานาประการที่ได้มีการจัดการตามหลักวิชาการและบันทึกขึ้นเป็นศาสตร์ทั้งในรูปธรรม
และนามธรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและสังคม (มหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, 2538, หน้า 10)

ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวว่า สารนิเทศ และสารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล การแสดงหรือชี้แจงแนะนำเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1182)

พวา พันธุ์เมฆา (2541, หน้า 2) กล่าวว่า สารนิเทศ คือ ข้อความหรือที่เป็นข้อเท็จจริง มโนคติ สิ่งที่ได้เห็นได้ เหตุการณ์ ความคิด รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความหมาย เฉพาะแน่นอนในบริบทหนึ่ง ๆ และสิ่งเหล่านี้ได้เก็บบันทึกไว้ในวัสดุสารนิเทศใน รูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และสื่อโสตทัศนอื่น ๆ

พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์, นนทนา เผือกผ่อง, นवलจันทร์ รัตนกร, เพชรารัตน์ จันทร์สุตร และสายสุดา คชเสนี (2542, หน้า 5) กล่าวว่า สารนิเทศหรือ สารสนเทศ หมายถึงความรู้ข่าวสารเรื่องราว และความหมายที่กลั่นกรอง หรือแปล จาก ข้อมูล รวมถึงความนึกคิดข้อเท็จจริงและงานสร้างสรรค์ทางจิตใจที่บันทึกไว้บนสื่อหรือ วัสดุสารสนเทศรูปใดรูปหนึ่งไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์บนกระดาษหรือวัสดุประเภทอื่น เช่น โสตทัศนวัสดุ และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ที่ต้องใช้อุปกรณ์หรือคอมพิวเตอร์ช่วยอ่าน

เอี่ยมพร ทศนประสิทธิผล (2542, หน้า 11) กล่าวว่า สารนิเทศ คือ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง ที่ได้มีการบันทึกไว้ในสื่อที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นทราบได้ด้วยวิธี ใดวิธีหนึ่ง เพื่อนำสารนิเทศนั้นไปใช้ประโยชน์ตามต้องการ

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2548, หน้า 85) กล่าวว่า สารสนเทศ หรือสารนิเทศ มาจากคำ ภาษาอังกฤษว่า information หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ที่มีการบันทึก และ ประมวลผลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อโสตทัศนและ อิเล็กทรอนิกส์

สำหรับคำว่าทรัพยากรสารสนเทศ หรือ information resource เกิดจากคำ 2 คำคือ คำว่า ทรัพย์ หรือทรัพย์ ซึ่งหมายถึง เงินตรา วัตถุมีรูปร่าง โดยปริยายหมายถึง สิ่งที่มีค่า มีค่าอาจไม่มีรูปร่างก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 503) นำมารวมกับคำว่า สารสนเทศเป็นทรัพยากรสารสนเทศ จึงหมายถึง ข่าวสาร ข้อมูลซึ่งอยู่ในรูปวัตถุต่าง ๆ มีคุณค่าและประโยชน์ในการให้ความรู้แก่ผู้รับ

เอี่ยมพร ทศนประสิทธิผล (2542, หน้า 14) ให้ความหมายของ ทรัพยากร- สารนิเทศ (information resources) ว่าหมายถึง สารนิเทศที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นการบันทึก

ข้อมูลข่าวสาร เรื่องราว และความรู้โดยใช้อักษร ภาพ สัญลักษณ์ รหัส หรือเสียง ซึ่งสามารถปรากฏให้เห็น หรือได้ยิน หรือสัมผัสได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง วัสดุส่วนใหญ่ของห้องสมุด มักจะเห็นในรูปเล่มของหนังสือ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ วัสดุสารนิเทศจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วัสดุตีพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์

นำทิพย์ วิภาวิน (2548, หน้า 85) ได้ให้ความหมายทรัพยากรสารสนเทศว่า หมายถึง สารสนเทศประเภทต่าง ๆ โดยนำเสนอด้วยตัวอักษร ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว อาจเรียกชื่อว่าเป็นทรัพยากรห้องสมุด (library resources) หรือวัสดุห้องสมุด (library materials) ประเภทและลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศ แต่เดิมมีการจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) วัสดุตีพิมพ์ และ (2) วัสดุไม่ตีพิมพ์ ปัจจุบันลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) สื่อสิ่งพิมพ์ (2) สื่อโสตทัศน์ และ (3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, คณะอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ (2544, หน้า 3) กล่าวว่า องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization--UNESCO) กำหนดให้ทรัพยากรที่สำคัญของโลกมีสามประเภท คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศเป็นผลผลิตที่เกิดจากสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษยชาติตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา นักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการแขนงต่าง ๆ ได้ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ก่อให้เกิดองค์ความรู้และประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ มีการผลิตทรัพยากรสารสนเทศออกมาจำนวนมากมายมหาศาล ซึ่งแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทางสติปัญญา และเป็นรากฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรสารสนเทศมีความสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. สำคัญต่อบุคคล ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา และตลอดชีวิต เพื่อเป็นคนทันสมัย มีสติปัญญา ใช้ทรัพยากรสารสนเทศแก้ปัญหาในสิ่งที่ตนไม่รู้และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

2. สำคัญต่อสถาบัน ทั้งที่เป็นสถาบันสังคมและสถาบันการศึกษา การพัฒนาคนของประเทศหรือทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพนั้นเป็นการลงทุนที่สำคัญ และจำเป็นเนื่องจากคนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และจำเป็นต้องมีการพัฒนาตลอดชีวิตให้มีศักยภาพทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้เป็นคนดีและมีจิตสำนึกต่อการพัฒนาประเทศ ดูแลสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม รู้จักคิด มีความรู้ ความสามารถ รู้แหล่งหรือวิธีแสวงหาสารนิเทศเพื่อหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจ

3. สำคัญต่อสังคม เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ประสบการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ไปสู่คนรุ่นต่อ ๆ ไป ปลูกฝังค่านิยม พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวกับสารนิเทศและเทคโนโลยีสารนิเทศ ส่งเสริมให้คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และตระหนักถึงคุณค่าของสารนิเทศในสังคมประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้แสวงหาสารนิเทศอย่างอิสระตามความสนใจของแต่ละบุคคล

สุกัญญา กุลนิตติ (2549, หน้า 2) กล่าวว่า ทรัพยากรสารนิเทศ (information resources) หมายถึง วัสดุหรือสื่อ (media) ที่ใช้ถ่ายทอดสารสนเทศ ซึ่งตามปกติสารสนเทศจะไม่มีตัวตน ไม่สามารถจับต้องได้ จำเป็นต้องใช้วัสดุหรือสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งบรรจุสารสนเทศนั้น ๆ เพื่อถ่ายทอดสารสนเทศ จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (1) ทรัพยากรตีพิมพ์ (printed materials) หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตเป็นสิ่งพิมพ์ มีหลายประเภทได้แก่ หนังสือ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารและหนังสือพิมพ์ จุลสาร และ กฤตภาค ฯลฯ (2) ทรัพยากรไม่ตีพิมพ์ (non-printed material) เป็นวัสดุที่ถ่ายทอดสารสนเทศด้วยวิธีหลากหลายเป็นพิเศษไปจากการอ่านตัวอักษรดัง เช่น วัสดุตีพิมพ์ และส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์เป็นพิเศษเฉพาะวัสดุชนิดต่าง ๆ ใช้เทคนิควิธีการที่ซับซ้อนล้ำสมัยในการถ่ายทอดสารสนเทศ

จากคำจำกัดความ จากอภิธานศัพท์ และจากนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ที่ได้ให้นิยามและความหมายดังกล่าว สามารถสรุปถึงความหมายของทรัพยากรสารสนเทศได้ว่าทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง วัสดุ หรือสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้บันทึกและถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ที่มีค่า ที่ได้แสดงออกโดยใช้ภาษา สัญลักษณ์ ภาพ และอื่น ๆ วัสดุ หรือสื่อรูปแบบต่าง ๆ นั้น มีทั้งชนิดวัสดุ-

ตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี-รอม คอมพิวเตอร์ ที่มีการถ่ายทอดและบันทึกข้อมูลข่าวสาร ความคิดความรู้ ข้อเท็จจริง งานที่เกิดจากจินตนาการ หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ที่ได้รับ เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลแล้วก็สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เกิดเป็นทรัพยากรสารสนเทศ เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการบันทึก และถ่ายทอดสารสนเทศไว้เพื่อความทรงจำ เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อการประชาสัมพันธ์ และเมื่อมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ กับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศที่มีจำนวนมากมายมหาศาลในยุคสังคมข่าวสาร ซึ่งต่อมาปัจจุบันเรียกว่า ชุดสารสนเทศ ทำให้ทรัพยากรสารสนเทศมีความสำคัญและเพิ่มศักยภาพมากขึ้น มีการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประกอบอาชีพ ประกอบการทำงาน และตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ

ในด้านความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ พิมพ์พรรณ เรพเพอร์ (2536, หน้า 1-2) กล่าวว่า เนื่องจากสังคมปัจจุบัน ทรัพยากรสารสนเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นแหล่งทรัพยากรอันสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ เช่นเดียวกับทรัพยากรอื่น ๆ เช่นที่เป็นวัตถุดิบ แร่ธาตุ สินค้า และกำลังคน นับว่าสารสนเทศยังมีบทบาทสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติ ของสังคม และของโลกมากยิ่งขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นงานด้านใด ก็ตาม ทั้งที่เป็นงานในภาครัฐ งานด้านธุรกิจอุตสาหกรรม ภาคเอกชน หรืองานที่เกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรมคน งานเหล่านี้ล้วนต้องมีการแสวงหาสารสนเทศ และรวบรวมประมวลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการศึกษา การตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อการเผยแพร่สื่อสารถ่ายทอดต่อไปให้เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ความสำเร็จของงานในวงการเหล่านี้ ย่อมขึ้นอยู่กับการได้สารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมทันสมัย และในปริมาณที่กว้างขวางเพียงพอ

นอกจากนี้ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2543, หน้า 8) ยังได้กล่าวว่า สารสนเทศเป็นทรัพยากรของชาติ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนจากทรัพยากรประเภทอื่น สารสนเทศมี

ประโยชน์นานับประการ กล่าวคือ ช่วยลดความอยากรู้ คลายความสงสัย จนถึงช่วยแก้ปัญหา ช่วยวางแผนและการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง สารสนเทศจึงช่วยพัฒนาสังคมและประเทศ สารสนเทศจึงมีความสำคัญหลายระดับ ต่อบุคคล ต่อองค์การ และสังคม

ในด้านวงการธุรกิจ สารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประจำวันในโลกธุรกิจและวงการธุรกิจ ผลผลิตของสินค้าและบริการซึ่งเป็นกรณีใช้วัดเศรษฐกิจของชาตินั้น ขึ้นอยู่โดยตรงกับคุณภาพของสารสนเทศที่ผู้ทำงานในวงการธุรกิจ และอาชีพได้ใช้ในการวางแผนสำหรับการผลิต การจำหน่ายสินค้า และบริการ (นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ, 2526, หน้า 26-33) ประจวบกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างสูงในระบบเศรษฐกิจ การพยากรณ์เพื่อการลงทุนในธุรกิจทุกประเภทมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหาร และผู้ลงทุนจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์แวดล้อมทุกแง่มุมที่มีผลต่อธุรกิจ เพื่อลดความเสี่ยงในการลงทุน ซึ่งการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ นั้น ต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ เพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ถูกต้องแม่นยำและตรงประเด็น อันจะส่งผลต่อการเสริมสร้างการลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังของผู้ลงทุน ดังนั้นสารสนเทศหรือข่าวสารข้อมูลสำหรับระบบธุรกิจจึงมีบทบาทสำคัญต่อนักลงทุนและผู้บริหาร รวมถึงพนักงานผู้ปฏิบัติงานที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานและการลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด (อินทรา ชุกุศล, 2539, หน้า 65)

สำหรับในด้านคุณภาพหรือคุณค่าของสารสนเทศ อนุภาพ ธีรลาภ (2534, หน้า 12-16) ให้ความเห็นว่า สารสนเทศจะมีคุณค่าต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในเวลาใด มากหรือน้อยนั้นอาจพิจารณาได้หลายลักษณะตามแต่จะมองในแง่ใด เช่น ในด้านเศรษฐศาสตร์จะมองในแง่ของอัตรประโยชน์ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไป สารสนเทศจะมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นเกิดจากปัจจัย 4 ประการ คือ

1. เวลา สารสนเทศที่ได้รับอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ย่อมมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์สารสนเทศบางอย่างลดคุณค่าลงเมื่อเวลาผ่านไป หรือสารสนเทศที่ได้รับช้าเกินไปก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ และตัวเลขซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น

2. ความถูกต้อง สารสนเทศที่ถูกต้องให้คุณค่าในแง่ของความน่าเชื่อถือ สารสนเทศที่เผยแพร่ออกมาอย่างรวดเร็ว แต่ไม่ถูกต้องก็ไม่มีคุณค่า

3. ความครบถ้วน สารสนเทศที่มีคุณค่าจะต้องเป็นสารสนเทศที่มีความครบถ้วน ไม่หดหาย และไม่ถูกบิดเบือน สารสนเทศที่เผยแพร่ออกมาอย่างรวดเร็ว มีสาระถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน ก็มีคุณค่าลดลงหรือไม่มีคุณค่าเลย เนื่องจากไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์

4. ความต่อเนื่อง สารสนเทศที่มีคุณค่านั้นจะต้องมีลักษณะการสะสมของข้อมูล ต่อเนื่องสามารถประสานเป็นเนื้อหาเดียวกัน ไม่กระจัดกระจาย สารสนเทศที่รวดเร็ว ถูกต้อง และครบถ้วนหลาย ๆ ชิ้น แต่ไม่มีความต่อเนื่องก็จะมีคุณค่าน้อยลงทันที

ดังนั้นทรัพยากรสารสนเทศ จัดเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญมากในการตัดสินใจเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไม่น้อยไปกว่าทรัพยากรประเภทอื่น เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์ควรมีความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ เพื่อจะมีความสามารถในการแสวงหา และเข้าถึงทรัพยากร-สารสนเทศที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ทันการณ์ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

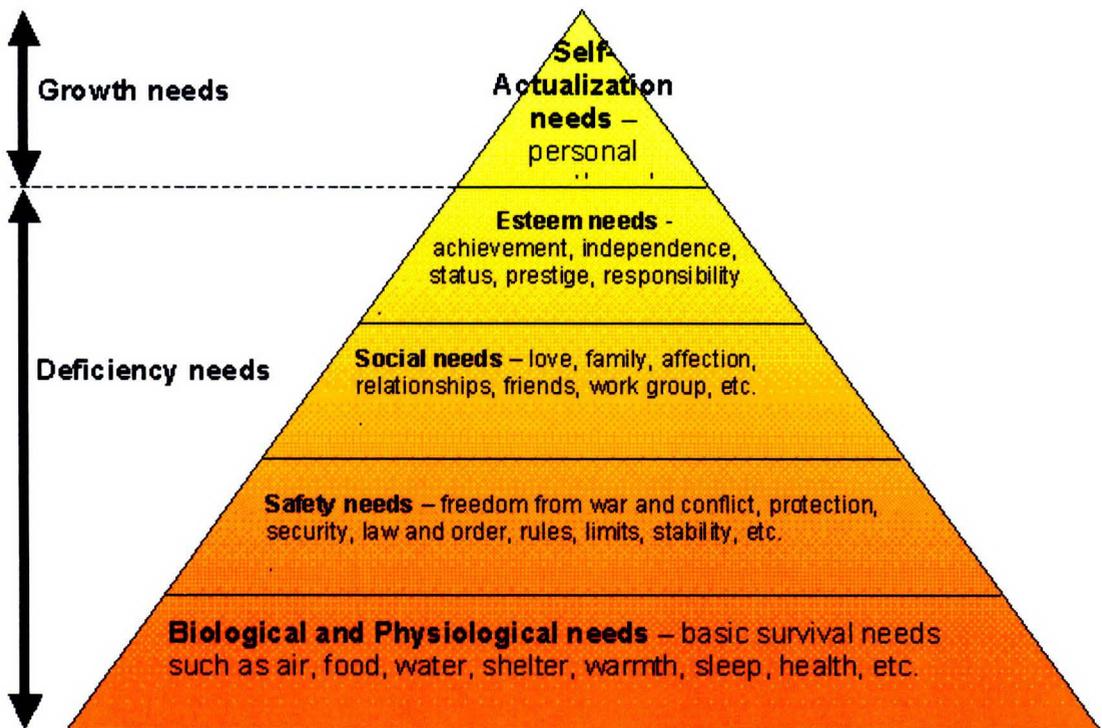
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

ความต้องการเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล และกลุ่มบุคคล แตกต่างกับความจำเป็นตรงที่ว่า ความจำเป็นนั้นเป็นสากล เป็นพื้นฐานที่ขาดเสียมิได้ ความต้องการจะสร้างขึ้นจากความจำเป็นหรือไม่จำเป็นสำหรับทั่วไป ให้มีรายละเอียดคนนอกเหนือไปจาก ความจำเป็นพื้นฐาน โดยประสงค์จะให้สนองความต้องการ โดยเฉพาะสำหรับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเฉพาะเรื่องเฉพาะกาลเวลา มีรายละเอียดซึ่งไม่ใช่ความจำเป็นสำหรับผู้อื่นก็ได้ (แม้นมาส ชวลิต, 2541, หน้า 17-19) ซึ่งความต้องการสารสนเทศอาจหมายถึง ความอยากได้ อยากมี อยากเป็น และในการศึกษาครั้งนี้ ความต้องการสารสนเทศหมายถึง ความต้องการใช้สารสนเทศซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับข่าวสารข้อมูล

ความรู้ต่าง ๆ จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน จากความสำคัญของความต้องการทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าว มีทฤษฎีที่สอดคล้องกับความต้องการสารสนเทศ คือทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierachy of Need) เป็นทฤษฎีที่นักวิชาการได้ศึกษาค้นคว้าไว้หลายท่าน และเป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมแพร่หลายซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์จะถูกกำหนดและควบคุมโดยแรงจูงใจต่าง ๆ แรงจูงใจเหล่านี้ มีลักษณะแตกต่างกันไปสำหรับแต่ละคนอีกด้วย ผู้ตั้งทฤษฎีนี้ คือ Maslow (อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2519, หน้า 381-384) ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนไว้ดังนี้คือ

1. คนทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนี้จะมียู่ตลอดเวลาและไม่มีสิ้นสุดและความต้องการเหล่านี้จะไปกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของคน จะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง ตามลำดับขอความสำคัญ กล่าวคือเมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง

Maslow ได้สรุปลักษณะของการจูงใจไว้ว่า การจูงใจจะเป็นไปตามลำดับของความต้องการอย่างมีระเบียบ ลำดับขั้นของความต้องการหรือ ของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์มีอยู่ 5 ระดับ ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 ลำดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์

ที่มา. จาก บทความ ทฤษฎีความต้องการ (Need Theories), โดย NovaBizz, 2554, ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2554, จาก http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Need_Theories.htm

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (biological and physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะให้มีชีวิตอยู่รอด เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น
2. ความต้องการด้านความปลอดภัย หรือความมั่นคง (security or safety needs) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่สูงขึ้น คือความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่าง ๆ ภายหลังจากการที่ร่างกายได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะเริ่มคิดถึงความปลอดภัยและความมั่นคง

3. ความต้องการด้านสังคม (social or belongingness needs) หลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านสังคม ความต้องการชนิดนี้ คือ ความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ อยากจะคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น รวมตลอดทั้งจะได้รับมิตรภาพและความเห็นใจ จากกลุ่มเพื่อนฝูง ปกติมักจะเป็นไปในรูปของความต้องการในแง่ที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกต่อตนเองว่า เป็นผู้มีความสำคัญต่อสังคมกลุ่มนี้ และมีบุคคลต่าง ๆ ให้ความรักใคร่หรือชอบพอดน หรืออาจกล่าวได้ว่า ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการด้านจิตใจมากขึ้น

4. ความต้องการมีฐานะเด่นในสังคม (esteem of status needs) ความต้องการขั้นต่อมา จะเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ คือ ความมั่นใจในตนเองในเรื่องของความสามารถ ความรู้และความสำคัญในตัวของตัวเอง ตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรืออยากที่จะให้บุคคลอื่นสรรเสริญหรือนับหน้าถือตา เป็นต้น

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง (self-actualization of self-realization needs) ลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ คือ ความต้องการที่อยากจะสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง 4 ขั้น อย่างครบถ้วนแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้นไปอีก และอยากที่จะสำเร็จสมประสงค์ตามความนึกคิด ที่ตนได้ใฝ่ฝันไว้ทุกอย่าง

ความพอใจที่ได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดดังกล่าวนี้ มีลักษณะกว้างขวางมาก และจะแตกต่างกันไปในแต่ละคน ความต้องการในขั้นนี้ มักจะเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน ซึ่งแต่ละคนมีความรู้สึกนึกคิดใฝ่ฝันที่อยากจะได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่ง ในทัศนะของตนตัวอย่างของความต้องการชนิดนี้ก็มี เช่น ความต้องการที่จะได้รับชื่อเสียงในฐานะที่เป็นคนคิดค้น ทฤษฎีความรู้บางอย่างใดอย่างหนึ่ง ความต้องการจะได้รับชื่อเสียงในฐานะที่เป็นนักกีฬาระดับดาราโลก หรืออยากจะทำประสิทธิผลสำเร็จในการประกอบธุรกิจของตนหรืออยากที่จะช่วยเหลือการกุศล เพื่อให้ได้รับความสุขทางใจ เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุด กล่าวได้ว่า มีความหมายไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน เช่น

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด หมายถึง การที่ห้องสมุดตั้งแต่ 2 แห่ง ประสานงานในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อประโยชน์ของวงการห้องสมุดเอง หรือ ประโยชน์ของผู้ใช้ สาเหตุที่ผลักดันให้เกิดความร่วมมือมีต่าง ๆ กัน เช่น งบประมาณ บุคลากรจำกัด ปริมาณสารนิเทศ ทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ความต้องการของผู้ใช้ ที่จะได้สารนิเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์และรวดเร็ว สาเหตุเหล่านี้ จะแตกต่างกันไปในแต่ละสถานะ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดประเภทเดียวกัน (2) ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดต่างประเภท ในประเทศเดียวกัน (3) ความร่วมมือระหว่างประเทศในเขตภูมิภาคเดียวกันหรือทั่วโลก (มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์, 2545, หน้า 1)

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมีความหมายเป็น 3 ระดับ คือ (อุทัย ทุดิยะ โปธิ, 2542, หน้า 103)

ระดับที่ 1 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด (library co-operation) หมายถึง กิจกรรมที่ห้องสมุดตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมและเพิ่มพูน ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการให้บริการแก่ผู้ใช้

ระดับที่ 2 ภาคิห้องสมุด (library consortium) หมายถึง ความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่มห้องสมุดประเภทหนึ่ง ซึ่งหมายถึงเฉพาะพวกที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ประเภทเดียวกัน หรือกลุ่มที่เน้นสาขาวิชาชีพเดียวกัน และมีการจัดระบบบริหารงานขึ้นในระดับใดระดับหนึ่งเพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

ระดับที่ 3 ความร่วมมือในลักษณะข่ายงานห้องสมุด (library network) หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดตั้งแต่สองแห่งขึ้นไป มีการจัดตั้งหน่วยงานกลาง ดำเนินงานและให้บริการ ทำการติดต่อสื่อสาร โดยใช้เครื่องมือทางการสื่อสารหรือ เทคโนโลยีโทรคมนาคมร่วมกับระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้สามารถขยายการให้บริการ

ของห้องสมุดไปสู่ผู้ใช้บริการของตน และขยายบริการสู่ห้องสมุดสมาชิกอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ข่ายงานห้องสมุดแต่ละข่ายงานอาจมีสมาชิกจำนวนมากตั้งแต่ห้องสมุดระดับท้องถิ่นจนถึงระดับนานาชาติ การร่วมมือในระดับนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีโทรคมนาคมและกลุ่มบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบกับการวางแผนกลยุทธ์การจัดการที่ดี จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ลักษณะของความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด มีลักษณะต่าง ๆ แตกต่างกันได้หลายรูปแบบ เช่น (มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์, 2545, หน้า 3)

1. ความร่วมมือในการจัดหาวัสดุสารสนเทศ (cooperative acquisition)
2. ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนและบริจาควัสดุสารสนเทศ (cooperative in exchanging and donating)
3. ความร่วมมือกันในการทำรายการค้น (cooperative in cataloging / shared cataloging) ได้แก่ ความร่วมมือในการทำรายการค้นหนังสือ ความร่วมมือในการจัดทำบรรณนิวารสาร เป็นต้น
4. ความร่วมมือในการจัดเก็บรักษาวัสดุสารสนเทศที่มีผู้น้อย (cooperative in storage and preservation)
5. ความร่วมมือด้านบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า (cooperative in reference services)
6. ความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดร่วมกัน (library resource sharing)
7. ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาชีพ (professional confering)

ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างห้องสมุด มีประโยชน์ดังต่อไปนี้ (มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์, 2545, หน้า 4)

1. ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (resource sharing) ให้ความสะดวกด้านบริการยืมระหว่างห้องสมุด

2. หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการจัดซื้อเอกสาร ทำให้ช่วยประหยัดงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก
3. ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรของห้องสมุด
4. ช่วยในการพัฒนาบุคลากรของห้องสมุด
5. ลดความซ้ำซ้อนในการทำงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการค้น (cataloging) ทำให้ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย และใช้บุคลากรน้อย
6. ทำให้มีฐานข้อมูลบรรณานุกรม ซึ่งเป็นประโยชน์ด้านแหล่งสารสนเทศของประเทศ

องค์ประกอบของความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ความร่วมมือบรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญและมีหน้าที่สอดคล้องกันในการปฏิบัติกิจกรรมความร่วมมือระหว่างห้องสมุด องค์ประกอบของความร่วมมือระหว่างห้องสมุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มีดังนี้ (ชุตินา สัจจามันท์, 2542, หน้า 80)

1. ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำในหน่วยงานต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อความร่วมมือ และผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมความร่วมมือระหว่างห้องสมุด จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจสอดคล้องกันทั้งในระดับนโยบาย คำเนิงานและปฏิบัติงาน มีอุดมการณ์ มีความตั้งใจจริง มีความเพียรพยายาม และมีความประนีประนอมกันในสภาพค่อยเป็นค่อยไป
2. ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมความร่วมมือระหว่างห้องสมุด สามารถยอมรับได้หากมีภาระงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งการที่จะต้องใช้ทรัพยากรบางอย่างเพิ่มขึ้น เช่น ค่าวัสดุใช้สอยต่าง ๆ ในการประสานงานระหว่างห้องสมุด และในการให้บริการ แต่เมื่อคำนึงถึงผลงานและประโยชน์ที่กว้างขวางขึ้น นับว่าเป็นสิ่งที่คุ้มค่า

3. ลักษณะของการดำเนินงานความร่วมมือ มีความตกลงร่วมมือกันอย่างเป็นทางการในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการบริหารงาน การวางแผนเป้าหมายและขอบเขตของความร่วมมือทั้งในระยะสั้น ระยะยาว

4. มีการประสานงานความร่วมมือในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด และมีการแบ่งความรับผิดชอบในความร่วมมืออย่างเหมาะสม

5. มีระเบียบ กฎเกณฑ์ และนโยบายที่กำหนดขึ้นเฉพาะ ตลอดจนมีงบประมาณจัดสรรไว้เพื่อการนี้

6. มีมาตรฐานในการดำเนินงาน เช่น การลงรายการทางบรรณานุกรม มาตรฐานการให้บริการ ฯลฯ ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

7. อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม เช่น การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา สภาพภูมิศาสตร์ และสภาพสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการและเอื้ออำนวยไปสู่ความสำเร็จ

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในต่างประเทศ

มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ (2545) กล่าวว่า ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในต่างประเทศมีโครงการความร่วมมือระหว่างกันอย่างมากหลายรูปแบบและหลายระดับซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ ดังนี้

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในสหรัฐอเมริกา

ความร่วมมือของห้องสมุดในประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1876 มีการจัดตั้งสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association) มีการจัดพิมพ์ American Library Journal พิมพ์หนังสือ Dewey Decimal Classification สภาการศึกษาของอเมริกา พิมพ์หนังสือ “Public Libraries in the US” ค.ศ. 1880 มีบทความที่พิมพ์ใน Library Journal กระตุ้นให้มีการใช้ข้อมูลร่วมกัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือ (ALA Cooperation Committee) ของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน

ความร่วมมือห้องสมุดด้านต่าง ๆ เริ่มในศตวรรษที่ 20 คือ ความร่วมมือด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการ (Cooperation Cataloging) หอสมุดรัฐสภาอเมริกันเริ่มผลิตบัตรรายการออกเผยแพร่ ต่อมาจัดพิมพ์คู่มือการกำหนดหัวเรื่อง (Library of Congress Subject Headings) ค.ศ. 1933 กลุ่ม North Carolina Triangle Research Libraries Network (UNC - CH, DUKE, later NCSU, NCCU) ดำเนินกิจกรรมเครือข่ายความร่วมมือ

ความร่วมมือกันในด้านจัดทำบัตรรายการร่วมกัน ใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน ส่งสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนศึกษาให้กัน ด้านพัฒนาบุคลากร และจัดให้มีแหล่งรวมเก็บทรัพยากรที่ใช้น้อย ตัวอย่างความร่วมมือของห้องสมุดในประเทศสหรัฐอเมริกา

1. OCLC (Ohio College Library Consortium) เริ่ม ค.ศ. 1971 เป็นโครงการความร่วมมือของวิทยาลัยต่าง ๆ ในรัฐ Ohio ในระยะแรก ๆ โครงการความร่วมมือ คือ การใช้ข้อมูลบัตรรายการร่วมกัน ต่อมาขยายไปยังโครงการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan) ปัจจุบันมีสมาชิก 71,000 ห้องสมุด และหลายประเภททั่วโลก รูปแบบการดำเนินงานเป็นรูปบริษัท

2. OhioLINK เป็นส่วนหนึ่งแตกจาก OCLC เพื่อสร้างเครือข่ายของ Ohio เมื่อ OCLC ก้าวไปสู่เครือข่ายระดับโลก อาจกล่าวได้ว่า OhioLINK เป็นเครือข่ายห้องสมุดที่ดีที่สุดเครือข่ายหนึ่ง

3. ICOLC (International Coalition of Library Consortium) เริ่ม ค.ศ. 1997 เป็นความร่วมมือระดับนานาชาติ มีห้องสมุดเป็นสมาชิก 150 แห่ง รูปแบบของความร่วมมือไม่เป็นทางการ ต้องบริหารจัดการกันเอง

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในสหราชอาณาจักร

ในปัจจุบันเมื่อมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ทำให้ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ผู้ใช้บริการเครือข่ายห้องสมุดในสหราชอาณาจักรมาจากหลายประเทศทั่วโลก องค์กรที่มีบทบาทในด้านนี้ คือ SCOUNL หรือ Standing Conference of National and University Libraries ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1950 มีสมาชิกได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งหมดในสหราชอาณาจักร และไอร์แลนด์ รวมทั้งหอสมุดแห่งชาติใน

สหราชอาณาจักร และอีกองค์กรหนึ่ง คือ CURL หรือ Consortium of University Research Libraries ซึ่งก่อตั้งในปี ค.ศ. 1983 ทั้งสององค์กรนี้ต่างทำงานประสานกัน ตัวอย่างภาคีของห้องสมุด มีดังนี้

1. COPAC เป็นสหบรรณานุกรม สามารถสืบค้นได้ฟรี โดยมีฐานข้อมูลรวมของบรรณานุกรมจากห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดทางด้านการศึกษาในสหราชอาณาจักร และไอร์แลนด์ รวมทั้ง British Library
2. BIBSYS เป็นระบบห้องสมุดเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศนอร์เวย์ ห้องสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดด้านการศึกษาจำนวนหนึ่ง ฐานข้อมูลของ BIBSYS รวบรวมรายการบรรณานุกรมประมาณ 1.8 ล้านรายการ
3. CURL คือภาคีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทางการศึกษา ก่อตั้งขึ้นในปี 1983 ประกอบด้วยกลุ่มห้องสมุดสหราชอาณาจักรที่มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริม ดูแล และพัฒนาทรัพยากรของห้องสมุดเพื่อการวิจัยในมหาวิทยาลัย ฐานข้อมูลของ CURL ช่วยในการค้นคืนสารสนเทศและบริการอ้างอิงแก่บุคลากรของห้องสมุดด้วย

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในประเทศออสเตรเลีย

ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในประเทศออสเตรเลีย มีโครงการความร่วมมืออย่างมากมายหลายรูปแบบและหลายระดับ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาห้องสมุดในประเทศออสเตรเลียอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั้นคือระบบการจัดการเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างห้องสมุดนั่นเอง

จากการศึกษาพอสรุปรูปแบบของความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในประเทศออสเตรเลียได้ดังนี้ คือ ความร่วมมือระดับกลุ่ม ความร่วมมือระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

1. โครงการความร่วมมือในระดับกลุ่ม เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดที่มีสมาชิกตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ตรงกัน เช่น เป็นความร่วมมือในการให้บริการสารสนเทศในสาขาวิชาเดียวกัน เป็นความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรร่วมกัน จัดหาทรัพยากรประเภทเดียวกัน หรือเป็นความร่วมมือในการใช้

ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งทรัพยากรนั้นอาจเป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ตัวอย่างของโครงการร่วมมือในกลุ่มนี้เช่น

1.1 ASRL (Asian Studies Research Libraries) เดิมคือ MARLC (Melbourne Asian Research Libraries Consortium) MARLC เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย Monash และ มหาวิทยาลัย Melbourne โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการสำหรับนักวิจัยและนักศึกษาของทั้งสองสถาบัน ในการใช้วัสดุการศึกษาในด้านอาเซียนร่วมกัน เช่น ทรัพยากรภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินโดนีเซีย (ปัจจุบันรวมเอกสารภาษาไทยและภาษาเวียดนาม) โดยให้สามารถสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรหลังจากนั้นให้สามารถยืมระหว่างห้องสมุดได้

1.2 READS (Regional Electronics Access and Delivery of Serials) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัย Monash มหาวิทยาลัย La Trobe และ มหาวิทยาลัย Melbourne โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการวารสารออนไลน์สำหรับนักศึกษา นักวิจัย ในสาขาวิชาฟิสิกส์และเคมี ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการมี ดังนี้

1.2.1 ห้องสมุดที่เป็นสมาชิกโครงการสามารถยกเลิกการบอกรับวารสารที่ชำรุดอย่างน้อยหนึ่งแห่ง ขณะนี้มีวารสาร จำนวนมากกว่า 350 ชื่อในฐานข้อมูล

1.2.2 สมาชิกของแต่ละห้องสมุดสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลและสืบค้นหน้าสารบัญวารสารในระบบออนไลน์ได้เท่าเทียมกัน ก่อนที่จะส่งบทความเนื้อหาเต็มจากห้องสมุดที่มีวารสารนั้น ๆ ให้บริการมีการนำส่งโดยใช้ระบบนำส่งเอกสาร (Document Delivery System) ที่ตกลงร่วมกัน

1.2.3 สมาชิกสามารถขอรหัสผ่านเข้าใช้บริการเป็นรายบุคคล

1.2.4 สมาชิกสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่บ้าน หรือที่ทำงาน

1.2.5 การจัดส่งเอกสารสามารถส่งโดยตรงให้กับสมาชิกผู้ขอโดยทางเลือกที่สมาชิกกำหนด

2. โครงการความร่วมมือในระดับภูมิภาค เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันหรืออยู่ในแถบใกล้เคียงกันมีตัวอย่าง ดังนี้

2.1 CAVAL (Cooperative Action by Victorian Academic Libraries) ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 1978 เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัย 9 แห่งในรัฐวิกตอเรียและห้องสมุดแห่งรัฐในรัฐวิกตอเรีย โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Resource Sharing) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมด้านการศึกษาและการวิจัยของสถาบันที่เป็นสมาชิก โดยการจัดบริการให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง จัดให้บริการนวัตกรรมใหม่ เป็นตัวแทนในการจัดบริการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จัดให้บริการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดตามความเหมาะสม

บทบาทที่สำคัญของ CAVAL คือ

2.1.1 เป็นหน่วยงานที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้สมาชิกได้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย

2.1.2 เป็นศูนย์กลางในการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุด

2.1.3 สนับสนุน/ส่งเสริม และกระตุ้นให้มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

2.1.4 เป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองของห้องสมุด

2.2 VARLAC (Victorian Academic & Research Libraries Acquisitions Consortium) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุด 6 แห่ง และห้องสมุดของรัฐวิกตอเรีย มีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงการจัดซื้อการจัดหาหนังสือภาษาอังกฤษร่วมกัน

2.3 SESTICON (SOUTH Eastern Scientific and Technical Information Consortium) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิคการวิจัยในกลุ่มสถาบันที่อยู่แถบตะวันออกเฉียงใต้ของ Melbourne จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 1987 ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้ คือ อาจารย์และนักศึกษาจากห้องสมุดสมาชิก สามารถไปยืมหนังสือได้จากห้องสมุดในโครงการ SESTICON ได้ทุกแห่ง โดยผ่านการรับรองจากห้องสมุดในสถาบันที่ตนสังกัด (ห้องสมุดสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้งมี 6 แห่ง และเพิ่มเป็น 13 แห่งในปี ค.ศ. 1996)

2.4 UNISON (University Librarians in the States of New South Wales) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในรัฐนิวเซาท์เวลส์ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยแคนเบอร์รา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์ในแต่ละสถาบัน

สามารถสืบค้นและเข้าถึงฐานข้อมูลทรัพยากรของห้องสมุดสมาชิกได้ และสามารถใช้บริการยืมคืนร่วมกันได้

2.5 The Australian Digital Theses Project เป็นโครงการความร่วมมือในการจัดทำฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ผู้นำในโครงการนี้ คือ the University of New South Wales

2.6 Local Cooperation เป็นโครงการให้ความร่วมมือในการยืมคืนร่วมกัน (Reciprocal Borrowing) โดยมีความตกลงร่วมกันระหว่างห้องสมุดในท้องถิ่น และมีการจัดประชุมหลายครั้งที่ the ACT University/Academic Libraries (ACTUAL) group.

3. โครงการความร่วมมือระดับชาติ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสมาชิกในประเทศโดยไม่จำกัดภูมิภาค มีตัวอย่างของความร่วมมือรูปแบบนี้ เช่น

CAUL (Council of Australian University Librarians) สมาชิกคือผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือเรียกว่า University Librarian ซึ่งเป็นสมาชิกของ Australian Vice Chancellors Committee

CAUL ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งหมด หน้าที่สำคัญของ CAUL คือการดำเนินการจัดความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศแก่นักศึกษา นักวิจัย เพื่อความก้าวหน้าของการเรียน การสอน และการวิจัยในประเทศออสเตรเลีย

3.2 ปรับปรุง พัฒนา และประยุกต์คุณภาพการปฏิบัติงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

3.3 เป็นผู้แทนห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการเจรจาต่อรอง และทำข้อตกลงกับผู้จำหน่าย (stakeholders) โดยคำนึงถึงโอกาส สิ่งแวดล้อม และเงื่อนไข ต่าง ๆ เพื่อให้ห้องสมุดได้รับประโยชน์สูงสุด

4. โครงการความร่วมมือระดับชาติและระดับนานาชาติ นับว่าเป็นโครงการขนาดใหญ่ มีความซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยกลไก การจัดการระบบ และความร่วมมือจากคณะผู้ก่อตั้ง และความร่วมมือจากสมาชิกเป็นสำคัญ ตัวอย่างความร่วมมือระดับนี้ คือ

KINETICA เป็นหน่วยงานหนึ่งของหอสมุดแห่งชาติออสเตรเลีย ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ และเป็นหน่วยงานของห้องสมุดในประเทศออสเตรเลีย

ความสำคัญของ KINETICA

1. ช่วยให้การเข้าถึงพื้นฐานข้อมูลของห้องสมุดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
2. ร่วมมือกันในการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ
3. เป็นศูนย์กลางของการยืมระหว่างห้องสมุดและการนำส่งเอกสาร (interlibrary loan and document delivery)
4. เป็นศูนย์กลางการเรียกเก็บค่าบริการจากการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดและการนำส่งเอกสาร (central payment services)
5. เป็นฐานข้อมูลที่ง่ายต่อการใช้และสามารถให้สืบค้นได้โดยไม่มีขีดจำกัด

ความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดในอิตาลี

สถานการณ์ให้ความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกันและภาคีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดที่น่าสนใจในอิตาลีมี 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ SBN Network, Territorial Library System และ Sectoral Cooperation

1. SBN Network ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 800 ห้องสมุด มีทั้งห้องสมุดขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดท้องถิ่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และสถาบันทางการวิจัย โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนการเงินจากรัฐบาลกลางในเรื่องสำคัญ ๆ ได้แก่

- 1.1 Hardware
- 1.2 การพัฒนาและดูแล Software packages ของห้องสมุด
- 1.3 การบริหารเครือข่าย (network administration)
- 1.4 การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือร่วมกัน
- 1.5 บริการยืมระหว่างห้องสมุด

SBN เป็นเครือข่ายแบบดาว (star network) ที่ Central Node ประกอบด้วยฐานข้อมูล (เรียก index) ที่รวบรวมบรรณานุกรมจากห้องสมุดในความร่วมมือประมาณ 4 ล้านรายชื่อ และ 7.5 ล้าน location ฐานข้อมูล index นี้เชื่อมต่อกับระบบคอมพิวเตอร์ท้องถิ่น 37 ระบบ และห้องสมุดเดี่ยวหรือแบบกลุ่มที่ใช้ขบวนการทางระบบ-คอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นโดยโปรแกรม SBN ดังนั้น SBN จึงเป็นเครือข่ายแบบปิดเฉพาะสำหรับห้องสมุดที่ตกลงพัฒนาระบบอัตโนมัติ ที่เผยแพร่โดย Central Institute สำหรับทำ Union Catalogue มีสำนักงานส่วนกลางซึ่งเป็นผู้ประสานงาน โปรแกรม เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ

2. Territorial Library System ถูกพัฒนาขึ้นในส่วนกลางและในภาคเหนือ ประกอบด้วยกลุ่มห้องสมุดประชาชน กลุ่มขนาดเล็ก ที่มีกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ เช่น

- 2.1 การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ร่วมกัน
- 2.2 การวิเคราะห์หมวดหมู่ร่วมกัน
- 2.3 ร่วมมือการจัดซื้อแบบศูนย์รวม
- 2.4 บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- 2.5 การฝึกอบรมทางวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ

ระบบของห้องสมุดขึ้นอยู่กับข้อตกลงในการประชุมทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างสถาบันในส่วนท้องถิ่น และได้รับการสนับสนุนจากองค์การส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนภูมิภาค

3. Sectoral Cooperation เป็นความร่วมมือที่เน้นเฉพาะสาขาวิชา แม้อิทธิพลความร่วมมือแบบนี้จะไม่ค่อยได้ผลนัก แต่ในปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจในการให้ความร่วมมือแบบนี้มากขึ้น ความร่วมมือแบบนี้เริ่มต้นประมาณ 20 ปีมาแล้ว โดยมหาวิทยาลัยและห้องสมุดทางการวิจัยที่สำคัญ คือ National Cooperation of Architectural Libraries (CNBA) และได้กลายมาเป็นสมาคม ในปี ค.ศ. 1991 CNBA มีโครงการต่าง ๆ มากมาย นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทางสถาปัตยกรรมได้เป็นอย่างดี ในยุคปัจจุบันนี้ที่การจัดทำสารสนเทศในแบบ Electronic Publishing มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในอิตาลีมีความสนใจในกิจกรรมความร่วมมือในเรื่อง-

การมีสิทธิ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแบบอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน ซึ่งเรื่องนี้กำลังอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น

เครือข่ายข้อมูลบรรณานุกรมแห่งสิงคโปร์ (SILAS - The Singapore National Bibliographic Network)

โครงการ SILAS (Singapore Integrated Library Automation Service) ได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1986 จึงเป็นครั้งแรกที่มีการจัดตั้งเครือข่ายฐานข้อมูลบรรณานุกรมขึ้นในสิงคโปร์ และทำให้งานฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติมีการพัฒนามาอย่างดี

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

SILAS ได้รับการก่อตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ โดยใช้การบันทึกแบบ machine readable สำหรับเอกสารห้องสมุดทุกประเภท
2. เพื่อให้ความร่วมมือด้านการบริการการใช้รายการสิ่งพิมพ์ร่วมกัน ผ่านระบบออนไลน์ตามกระบวนการของฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ
3. เพื่อบริการค้นคว้าตรวจสอบโดยระบบออนไลน์
4. เพื่อจัดทำ National Union Catalogue
5. เพื่อให้ความสะดวกในการจัดหาและให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด
6. เพื่อจัดทำหรือรวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติทั้งที่เป็นข้อมูลปัจจุบันและข้อมูลย้อนหลัง
7. เพื่อให้บริการผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์เกี่ยวกับบรรณานุกรมแก่ห้องสมุดต่าง ๆ ในสิงคโปร์

บทบาทหลักของ SILAS

1. เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ
2. ให้ความร่วมมือในการใช้รายการเอกสารร่วมกันโดยระบบออนไลน์
3. เป็นเครือข่ายของห้องสมุดต่าง ๆ

4. บทบาทในฐานะเป็น National Union Catalogue

ข้อดีของ SILAS

1. หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการทำ cataloging ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายตลอดจนบุคลากร
2. หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการบอกรับเป็นสมาชิกเอกสารจากต่างประเทศ การทำงานแบบเครือข่ายทำให้ห้องสมุดแต่ละแห่งไม่จำเป็นต้องจัดซื้อเอกสารจากต่างประเทศ เช่น จาก IC OCLC ABN NZBN ฯลฯ จึงประหยัดงบประมาณได้มาก
3. ให้ความสะดวกด้านการยืมระหว่างห้องสมุด ข้อมูลบรรณานุกรมและหนังสือที่ห้องสมุดมี ช่วยให้ห้องสมุดสมาชิกให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดได้ เช่น ทาง National Union Catalogue ซึ่งยังใช้ในบริการค้นคว้าอ้างอิงได้อีกด้วย การใช้รายชื่อสิ่งพิมพ์ร่วมกันทำให้ห้องสมุดต่าง ๆ สามารถบอกผู้ใช้ได้ว่าห้องสมุดใดมีเอกสารหรือหนังสือที่ผู้ใช้ต้องการบ้าง
4. เป็นการใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์และทรัพยากรบุคคลได้เต็มที่ แทนที่แต่ละห้องสมุดจะทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากเพื่อโครงการห้องสมุดอัตโนมัติของตนเอง การใช้เครือข่าย SILAS ร่วมกันช่วยลดรายจ่ายในการนี้อย่างมาก ห้องสมุดสมาชิกสามารถใช้ SILAS mainframe ซึ่งอยู่ที่ Data centre ร่วมกันได้ นอกจากนั้นสมาชิกยังได้มีโอกาสอภิปรายร่วมกันถึงข้อดีข้อเสียของฐานข้อมูล SILAS และเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ บางครั้ง SILAS สามารถช่วยให้งานด้าน cataloging ของห้องสมุดหลาย ๆ แห่งให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และยังสามารถจัดทำงานประเภทดัชนีและบทคัดย่อต่าง ๆ ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
5. ช่วยเสริมงานด้านโครงสร้างพื้นฐานของงานสารสนเทศแห่งชาติ SILAS database มีส่วนในการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของชาติด้วยเช่นกัน เป็นต้นว่า ทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์ข้อมูลที่เปิดตลอดเวลา (one - stop - non - stop information centre)
6. ประโยชน์ด้านอื่น ๆ SILAS ช่วยห้องสมุดสมาชิกในการขจัดปัญหาการค้างค้ำของงานและทำให้งานเดินเร็วขึ้น จากการสำรวจผู้ใช้ในกลางปี ค.ศ. 1991 ห้องสมุดสมาชิก 12 แห่ง สามารถทำงานที่ค้างค้ำให้ลดลงจากปี ค.ศ. 1986 ที่ค้างอยู่ถึง 68,324 รายการ เหลือเพียง 18,586 รายการ เมื่อเข้าเป็นสมาชิก SILAS นอกจากนั้น SILAS

ยังรับประกันในคุณภาพงานที่มีการควบคุมมาตรฐานด้านข้อมูลบรรณานุกรมที่อยู่ภายในฐานข้อมูลทีมงานของ SILAS ยังคงทำงานต่อไปเพื่อสร้างบรรยากาศการทำงาน-คล่องตัว และเป็นระบบ

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในประเทศไทย

ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษา มีความพยายามในการดำเนินการดำเนินการความร่วมมือระหว่างกันมาเป็นเวลานาน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บ่งชี้ถึงการให้ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดจำนวนมาก ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของรัฐเริ่มชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ. 2508 ซึ่งเกิดมีความร่วมมือของบรรณารักษ์ โดยกรมวิเทศสหการ สำนัก-นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น 6 คณะเพื่อดำเนินการพัฒนาห้องสมุด-แต่ละประเภทของประเทศ โดยจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี (พ.ศ. 2510-2514) ขึ้น และได้จัดทำมาตรฐานห้องสมุดขึ้นเป็นครั้งแรก ต่อมา พ.ศ. 2515 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงห้องสมุดอุดมศึกษาขึ้น เพื่อศึกษาปัญหาและสภาพของ-ห้องสมุดอุดมศึกษา ทำให้สถานภาพห้องสมุดของรัฐได้กลายเป็นสำนักหอสมุด-หลายแห่ง พ.ศ. 2518 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาซึ่งในขณะนั้นมี 16 แห่ง ได้ประชุมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การออกข่าวสาร การจัดบรรยายโดยผู้มีความรู้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีกลุ่มทำงาน 6 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มจัดหา-ทรัพยากร กลุ่มจัดหมวดหมู่ กลุ่มงานบริการ กลุ่มวารสารและเอกสาร และกลุ่ม-โสตทัศนวัสดุ ในระยะต่อมากลุ่มผู้บริหารหายไปเหลือเพียง 5 กลุ่ม เนื่องจากทบวงมหาวิทยาลัยได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารแต่ละสถาบันแล้ว นอกจากนั้นทบวงมหาวิทยาลัยยังสนับสนุนให้มีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด โดยจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาการใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุด กรรมการบัญญัติศัพท์บรรณารักษศาสตร์ (อุทัย ทุกิยะ โปธิ, 2542, หน้า 104) จากการรวมตัวกันของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ทบวงมหาวิทยาลัยได้ตั้งผู้บริหารห้องสมุดในขณะนั้นขึ้นเป็นคณะกรรมการพัฒนา-

ห้องสมุด โดยมี ดร. วิจิตร ศรีสะอาด ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธาน ได้มีการวางหลักเกณฑ์ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มาจนถึงปัจจุบัน ในแต่ละปีคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดมีการจัดประชุมสัมมนา เพื่อความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทาง ในการสร้างข่ายงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการประสานงานและการใช้- ทรัพยากรห้องสมุดร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสัมมนาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2522 โดยมีสถาบันต่าง ๆ หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพดำเนินการจัดสัมมนามาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

พ.ศ. 2519 กลุ่มผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้เริ่มมีการประชุมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน

พ.ศ. 2521 กลุ่มผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการประชุมร่วมกัน โดยมีรูปแบบ เป็นทางการมากขึ้น

พ.ศ. 2522 จัดสัมมนาเรื่องความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยครั้งที่ 1 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน ระหว่างวันที่ 16-19 พฤษภาคม

พ.ศ. 2523 ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบัน- อุดมศึกษา

พ.ศ. 2525 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 2 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาการเรียนการสอน” ณ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างวันที่ 4-6 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2526 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 3 เรื่อง “การพัฒนาระบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” ณ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย- เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 22-25 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2528 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 4 เรื่อง “การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” ณ อาคารสัมมนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระหว่างวันที่ 24-26 เมษายน

พ.ศ. 2529 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 5 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า” ณ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหงระหว่างวันที่ 28-30 ตุลาคม

พ.ศ. 2531 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 6 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติของประเทศไทย” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน

พ.ศ. 2532 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 7 เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” ณ สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างวันที่ 4-6 กรกฎาคม

พ.ศ. 2533 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 8 เรื่อง “กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ : ศาสตร์และศิลป์” ณ อาคารศปจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระหว่างวันที่ 26-28 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2534 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 9 เรื่อง “บริการสารสนเทศยุคอิเล็กทรอนิกส์” ณ สมาคมนิสิตเก่า มก. ในพระบรมราชูปถัมภ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระหว่างวันที่ 29-31 ตุลาคม

พ.ศ. 2535 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 10 เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดเพื่อประสานการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ” ณ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ระหว่างวันที่ 19-21 ตุลาคม

พ.ศ. 2536 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 11 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ” ณ โรงแรมมารวยการ์เด้น กรุงเทพมหานคร (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์) ระหว่างวันที่ 18-20 ตุลาคม

พ.ศ. 2537 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 12 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในปี 2540” ณ สหุสัมมนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ระหว่างวันที่ 23-25 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2538 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 13 เรื่อง “ห้องสมุดอัตโนมัติ : แนวทางการพัฒนา” ณ โรงแรมอมรินทร์ลา구나 จ. พิษณุโลก (มหาวิทยาลัยนเรศวร) ระหว่างวันที่ 5-7 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2539 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 14 เรื่อง “แนวคิดในการรื้อปรับระบบงานห้องสมุด” ณ โรงแรมอมารีวอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร จัดโดย สำนักหอสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ร่วมกับอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 11-12 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2540 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 15 เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความเป็นเลิศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” ณ โรงแรมโฆษะ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จัดโดย สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ร่วมกับ คณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 26-28 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2541 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 16 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา” ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ จัดโดย กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ร่วมกับคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 2-4 ธันวาคม

พ.ศ. 2542 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 17 เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการก้าวสู่สถานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล” ณ โรงแรมลองบีช อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จัดโดยสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับ คณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 24-26 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2543 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 18 เรื่อง “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทยในสหัสวรรษใหม่” ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์-คอนเวนชั่น (กรุงเทพฯ) จัดโดย สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ ร่วมกับคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 26-27 ตุลาคม

พ.ศ.2544 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 19 เรื่อง “บรรณารักษ์ห้องสมุดเสมือน : การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์” ณ โรงแรมวันนารามาดา จัดโดย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 25-26 ตุลาคม

พ.ศ. 2545 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 20 เรื่อง “รูปแบบความร่วมมือของห้องสมุดสถาบันการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา” ณ โรงแรมเนวาด้าแกรนด์ จัดโดย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 7-9 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2546 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 21 เรื่อง “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การวิจัยและเครือข่ายความร่วมมือ : นวัตกรรมส่งเสริมการบริการสารสนเทศ” ณ ห้องตะกั่วป่า โรงแรมเจ บี อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จัดโดย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 20-22 ตุลาคม

พ.ศ. 2547 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 22 เรื่อง “เทคโนโลยีสารสนเทศ และความท้าทายของห้องสมุดในศตวรรษที่ 21” ณ ห้องภาณุรังษีบอลรูม โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ ฯ จัดโดย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ คณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 20-22 ตุลาคม

พ.ศ. 2548 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 23 เรื่อง “ทิศทางการยุทธ์สำหรับห้องสมุดยุคสังคมนานความรู้” ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย จัดโดย ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 24-26 ตุลาคม

พ.ศ. 2549 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 24 เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงแหล่งสารสนเทศ : จากห้องสมุดสู่ศูนย์การเรียนรู้” ณ หอประชุมใหญ่ อาคารไทยบุรี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จัดโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 25-27 ตุลาคม

พ.ศ. 2550 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 25 เรื่อง “มาตรฐานเพื่อการจัดการและบริการสารสนเทศ” ณ สรุสัมมนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จัดโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 14-16 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2551 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 26 เรื่อง “รวมพลังสู่ความเป็นเลิศ : ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใน ทศวรรษใหม่” ณ ห้องประชุม 1-301 อาคารอาทิตย์ อุไรรัตน์ มหาวิทยาลัยรังสิต จัดโดย มหาวิทยาลัยรังสิต ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบและเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (อพส.) ระหว่างวันที่ 19-21 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2552 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 27 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติเพื่อความเป็นเลิศในงานห้องสมุด” ณ ห้องประชุมพิฆานทิพย์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระหว่างวันที่ 14-16 ธันวาคม

พ.ศ. 2553 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 28 เรื่อง “แนวคิดใหม่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องสมุด” ณ ห้องประชุมมรดกอีสาน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ศูนย์กลางนครราชสีมา จัดโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระหว่างวันที่ 22-24 กันยายน

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เริ่มจากการเป็นห้องสมุดเล็ก ๆ ที่ให้บริการแก่นิสิต อาจารย์ บุคลากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และข้าราชการกรม-กสิกรรมในปีพุทธศักราช 2494 ได้มีการรวมห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดกรม-กสิกรรมเข้าด้วยกัน ใช้ชื่อว่า หอสมุดกลาง ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 หอสมุดกลางได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นแผนกห้องสมุด และยังคงสังกัดกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จนถึงปี 2500 จึงได้โอนมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและทำหน้าที่เป็นห้องสมุดของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยสมบูรณ์ แผนกห้องสมุดได้รับการยกฐานะเป็น สำนักหอสมุด อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2520 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 94 ตอนที่ 48 ฉบับพิเศษ หน้า 3)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นา สมบูรณ์กุล ได้เสนอเรื่องการยกฐานะแผนกห้องสมุด เป็นสำนักหอสมุดต่อมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2519 ด้วยเหตุผลหลายประการ ผลที่คาดว่าจะได้รับคือการเพิ่มของงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวของมหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นา สมบูรณ์กุล ได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ประกอบกับได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย แผนกห้องสมุดจึงได้รับการยกฐานะเป็นสำนักหอสมุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ผู้บริหารสำนักหอสมุดได้รับ-แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการ นโยบายในการจัดตั้งสำนักหอสมุด ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ให้ความเห็นชอบดังนี้ “กิจการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ควรดำเนินงานโดยส่วนกลาง ห้องสมุด คณะต่าง ๆ ให้อยู่ในความดูแลของสำนักหอสมุด โดยจัดให้มีห้องสมุดของคณะอยู่ในระบบเดียวกัน รวมห้องสมุดคณะไว้ด้วยกัน รวมทั้งเรื่องการจัดซื้อควรพิจารณา ตรวจสอบร่วมกัน เพื่อป้องกันการจัดซื้อซ้ำซ้อน” สำนักหอสมุดจึงได้มีการบริหารในระบบศูนย์รวม (centralization) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 การรวมห้องสมุดเป็นระบบเดียวกัน โดยมีสำนักหอสมุดเป็นแกน มีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้เป็นศูนย์กลางที่จะให้ความร่วมมือทางวิชาการ และการเรียนการสอน แก่ทุกคณะได้อย่างเต็มที่
2. เพื่อให้ได้รับงบประมาณ และอัตรากำลังเพียงพอในการดำเนินงาน

3. เพื่อให้ห้องสมุดมีฐานะเป็นสำนัก หัวหน้าห้องสมุด จะมีส่วนร่วมในนโยบายของมหาวิทยาลัย ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน การวิจัยมากขึ้น
4. เพื่อให้สำนักหอสมุด สามารถบริการได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น
5. เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ห้องสมุดในระดับวิทยาเขต

ห้องสมุดในระดับนี้เป็นห้องสมุดที่สำนักหอสมุดเป็นพี่เลี้ยงในการใช้ระบบอัตโนมัติ และเป็นเครือข่ายที่มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน คือ

1. สำนักหอสมุด วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
2. ห้องสมุด วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร
3. ห้องสมุด วิทยาเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี
4. ห้องสมุด โครงการจัดตั้งวิทยาเขตลพบุรี

ห้องสมุดในหน่วยงานจัดการเรียนการสอนและการวิจัย

ห้องสมุดนี้เป็นห้องสมุดสาขาที่สำนักหอสมุดสนับสนุนการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และลงรายงานการบรรณานุกรมตามมาตรฐานสากลเพื่อให้สืบค้นรายการหนังสือทางออนไลน์ได้ และใช้ระบบยืม-คืน อัตโนมัติเชื่อมโยงกับระบบของสำนักหอสมุด

วิทยาเขตบางเขน

1. ห้องสมุดสาขาวนศาสตร์
2. ห้องสมุดสาขาประมง
3. ห้องสมุดสาขาสัตวแพทยศาสตร์
4. ห้องสมุดสาขาอุตสาหกรรมเกษตร
5. ห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์
6. ห้องสมุดสาขาเคมี

7. ห้องสมุดสาขาสิ่งแวดล้อม
8. ห้องสมุดสาขาวิศวกรรมศาสตร์
9. ห้องสมุดสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์
10. ห้องสมุดสาขามนุษยศาสตร์
11. ห้องสมุดสาขาศึกษาศาสตร์
12. ห้องสมุดสาขาสังคมศาสตร์
13. ห้องสมุดสาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ (ห้องสมุดพิทยาลงกรณ์)

วิทยาเขตกำแพงแสน

เป็นห้องสมุดสาขาเช่นเดียวกับวิทยาเขตบางเขนที่สำนักหอสมุดสนับสนุนการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐานสากลเพื่อให้สืบค้นรายการหนังสือทางออนไลน์ได้ และใช้ระบบยืม-คืน อัตโนมัติเชื่อมโยงกับระบบของสำนักหอสมุด

1. ห้องสมุดสาขาวิศวกรรมศาสตร์
2. ห้องสมุดสาขาสัตวแพทยศาสตร์
3. ห้องสมุดสาขาศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ห้องสมุดในหน่วยงานสนับสนุนการเรียน การสอน และการวิจัย

เป็นห้องสมุดที่สำนักหอสมุดให้การสนับสนุนการนำทรัพยากรสารสนเทศในหน่วยงานเผยแพร่ในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด ได้แก่

1. ห้องสมุดสาขาอาหาร สถาบันคั้นคว่ำและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร
2. ห้องสมุดสาขาพระพุทธศาสนา สถาบันภาษา และวัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์
3. ห้องสมุดสาขาข้าวโพด ข้าวฟ่าง ศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ
4. ห้องสมุดสาขาเครื่องจักรกลทางเกษตรสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ห้องสมุดสาขาการเลี้ยงสุกรศูนย์วิจัย และฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ

โดยมีห้องสมุดสาขา และห้องสมุดวิทยาเขต เริ่มให้บริการยืม-คืนในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ดังนี้ ในเดือนพฤศจิกายน 2542 สำนักหอสมุด วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เปิดให้บริการ 25 มกราคม 2543 ห้องสมุด เชื้อ ว่องส่งสาร คณะสัตวแพทยศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เปิดให้บริการ 30 ตุลาคม 2543 ห้องสมุดสาขา เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ (ห้องสมุดพิทยาลงกรณ์) ห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ห้องสมุดสาขาสัตวแพทยศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน และห้องสมุดวิทยาเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี เปิดให้บริการ 4 มิถุนายน 2544 ห้องสมุดสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เปิดให้บริการ 14 สิงหาคม 2544 ห้องสมุดสาขาอุตสาหกรรมเกษตร เปิดให้บริการ 20 สิงหาคม 2544 ห้องสมุดวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เปิดให้บริการ และในปี 2545 ห้องสมุดสาขาประมง ห้องสมุดสาขาวนศาสตร์ ห้องสมุดสาขาศึกษาศาสตร์ ห้องสมุดสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ห้องสมุดสาขาสังคมศาสตร์ ห้องสมุดสาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดสาขา ศิลปะศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดสาขามนุษยศาสตร์ เปิดให้บริการ ซึ่งในขณะนี้ สมาชิกเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีจำนวน 22 แห่ง ได้แก่

ห้องสมุดระดับวิทยาเขต แบ่งเป็น (1) สำนักหอสมุด วิทยาเขตบางเขน (2) สำนักหอสมุด วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (3) ห้องสมุดวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร (4) ห้องสมุดวิทยาเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี ห้องสมุดในหน่วยงานจัดการเรียนการสอนและการวิจัย แบ่งเป็น (1) ห้องสมุดคณะประมง (2) ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ (3) ห้องสมุดคณะวนศาสตร์ (4) ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ (5) ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ (6) ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน (7) ห้องสมุดคณะศิลปะศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (8) ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ (9) ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (10) ห้องสมุดคณะ สังคมศาสตร์ (11) ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ (12) ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน (13) ห้องสมุดคณะอุตสาหกรรมเกษตร (14) ห้องสมุดเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ (ห้องสมุดพิทยาลงกรณ์) (15) ห้องสมุดวิทยาลัยสิ่งแวดล้อม (16) ห้องสมุดภาควิชาเคมี ห้องสมุดในหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัย แบ่งเป็น (1) ห้องสมุดพระพุทธศาสนา สถาบันภาษาและ-

วัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์ (2) ห้องสมุดอาหาร สถาบันคั้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สำหรับผลงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรร่วมกันมีดังนี้ คือ วิไลศักดิ์ บัวแย้ม, จงดี ขจรไชยกูล, พิสิษฐ์ พวงนาก และสรรเพ็ชญ์ อินทะพันธุ์ (2552) วิจัยเรื่อง การสำรวจการใช้ทรัพยากรร่วมกันของวิทยาลัยการสาธิตสุวิมล จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุอยู่ระหว่าง 17-21 ปี เป็นนักศึกษาส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา ไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน และพักในวิทยาลัย ฯ (2) การสำรวจการใช้ทรัพยากรร่วมกันของหน่วยงาน พบว่า มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอยู่ในระดับปานกลาง และ (3) ข้อมูลในการนำเสนอผู้บริหารในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน คือ จากข้อมูลในข้อ (1) และ (2) และควรเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้มากกว่าเดิม มีระบบการบริหารจัดการที่รัดกุม การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ควรมีการให้เคลื่อนย้ายห้องเรียนบ้างเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ควรส่งเสริมการออกกำลังกายให้นักศึกษาให้มากกว่าเดิม เพราะผลจากการสำรวจพบว่าสนามกีฬามีการใช้ร่วมกันน้อยมาก

สันติ แสงสุก (2548) วิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การจัดกลุ่มสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 8-15 แห่ง โดยคำนึงถึงเขตการปกครองอยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกัน มีสถานศึกษาทุกขนาดคละกัน มีคณะกรรมการกลุ่มการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นคณะบริหาร โดยมีประธานคณะกรรมการเป็นหัวหน้าคณะบริหารและมีศูนย์ประสานงานของกลุ่มอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมสูงในด้านทรัพยากรการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ควรมีศูนย์สารสนเทศ เพื่อทำหน้าที่ดำเนินงานด้านระบบสารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากรทาง-

การศึกษา โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์สารสนเทศ ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งภายในกลุ่มใช้ร่วมกันได้ทางอินเทอร์เน็ต การวางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ควรจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวและรายปี แผนดังกล่าวประกอบด้วยแผนการใช้บุคลากร งบประมาณ สื่อการเรียน และการใช้อาคารสถานที่ร่วมกัน การใช้บุคลากรร่วมกันดำเนินการโดยจัดครูผู้ชำนาญเฉพาะด้าน หมุนเวียนไปสอนที่สถานศึกษาภายในกลุ่ม โดยมีค่าตอบแทน ค่าพาหนะ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ การใช้งบประมาณร่วมกันดำเนินการโดยกลุ่มสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจัดทำโครงการร่วมกันและร่วมสนับสนุนงบประมาณตามศักยภาพ การใช้สื่อการเรียนร่วมกัน ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียน เพื่อวางแผนการเรียนรู้และจัดตารางการใช้สื่อการเรียนร่วมกัน และหมุนเวียนสื่อการเรียนไปตามสถานศึกษาในกลุ่ม การใช้อาคารสถานที่ร่วมกันดำเนินการโดยคณะกรรมการกลุ่มวางแผนการเรียนรู้ และตารางใช้อาคารสถานที่ร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเดินทางหมุนเวียนไปใช้อาคารสถานที่ตามแผนการติดตามและการประเมินผลการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ดำเนินการ โดยคณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้ติดตามและประเมินผลตามแผนติดตามและประเมินผล การติดตามงานต้องต่อเนื่องและมีการประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา การประเมินผลต้องศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในกลุ่มด้วย

ปราณี อัสวภูมิตกุล (2544) วิจัยเรื่อง *การใช้ทรัพยากรวารสารร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย* ผลการวิจัยสรุปได้ว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้ง 25 แห่งมีขอบเขตการใช้อวารสารร่วมกันทั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีดำเนินงานวารสารในส่วนการพัฒนาทรัพยากรวารสารร่วมกัน การให้บริการวารสารร่วมกัน โดยภายในมหาวิทยาลัยเป็นการใช้ทรัพยากรวารสารร่วมกันแบบศูนย์รวม และแบบกระจายส่วนภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นการใช้ทรัพยากรวารสารร่วมกันแบบกระจาย โดยข้อตกลงเป็นทางการ

ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) วิจัยเรื่อง *การบริการสารนิเทศของห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศส่วนใหญ่มีลักษณะการดำเนินงานบริการ-

สารนิเทศที่คล้ายคลึงกัน และมีการให้บริการทั้งระบบทำด้วยมือ และนำระบบ-เทคโนโลยีเข้ามาช่วยควบคู่กันไป สำหรับปัญหาในการบริการพบว่า ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทรัพยากรสารนิเทศมีราคาสูงขึ้นมากที่สุด

นาถร์ มีดี (2540) วิจัยเรื่อง *การใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดำเนินงานห้องสมุด-กองทัพบก* ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรห้องสมุด และการให้บริการของห้องสมุด-กองทัพ 21 แห่ง มีความคล้ายคลึงกัน คือ ทรัพยากรห้องสมุดมีปริมาณน้อยและค่อนข้าง-จำกัด บริการส่วนใหญ่เป็นการยืม-คืน ทรัพยากรห้องสมุดที่มีผู้นิยมมากที่สุด คือ หมวดเบ็ดเตล็ด ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่ามีความต้องการทรัพยากร ห้องสมุด-ทางด้านวิชาการทหารค่อนข้างสูง เพราะมีหลักสูตรการทหารหลายหลักสูตรที่เปิดสอน ภายในกองทัพบก ส่วนปัญหาทั่วไปที่ผู้ใช้ประสบในการใช้ห้องสมุด คือ ข้อจำกัด ในการขอยืมทรัพยากรของห้องสมุดต่างหน่วย ปัญหาทั่วไปที่ห้องสมุดทุกแห่งประสบ คือ การขาดบุคลากรวิชาชีพบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศ ทรัพยากรของห้องสมุดไม่เพียงพอหรือล้าสมัย การให้บริการของห้องสมุดยังไม่ครบตามมาตรฐานบริการของห้องสมุดสมัยใหม่ การพิสูจน์สมมติฐานพบว่าไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ กล่าวคือ ความต้องการของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดไม่แตกต่างกันตามหน่วยงานที่ห้องสมุดสังกัด ความแตกต่างอยู่ที่ผู้ใช้ต้องการใช้บริการ ทรัพยากรร่วมกันในระดับปานกลาง แต่ผู้ให้บริการมีความต้องการให้บริการทรัพยากรร่วมกันในระดับค่อนข้างต่ำ ผู้วิจัยเสนอให้ห้องสมุดกองทัพบก ใช้เทคโนโลยีข่าวสารสมัยใหม่เชื่อมต่อเครือข่ายภายในห้องสมุดของกองทัพบกเองกับเครือข่ายภายนอกโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต และให้มีการอบรมวิทยากรห้องสมุดสมัยใหม่แก่บุคลากรห้องสมุดทุกระดับชั้น เพื่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของห้องสมุดจะได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยในต่างประเทศ

Mulhern (2008) ได้เสนอผลงานการวิจัย เรื่อง กรณีศึกษาในการสำรวจความคล่องตัวการจัดการองค์กรของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยเอกชนขนาดเล็ก การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมได้แลกเปลี่ยนอำนาจของผู้นำ โดยทำการตัดสินใจเรื่องของ

โครงสร้างและระเบียบที่เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้ OPAL เป็นรูปเป็นร่างเพิ่มขึ้น จากการปกครองโดยลำดับชั้นของคณะกรรมการขนาดใหญ่แบบไม่เป็นทางการให้เป็นการปกครองแบบเป็นทางการ ผู้เขียนได้สรุปว่า OPAL ได้แสดงให้เห็นถึงความคล่องตัวในการจัดการองค์กร จนถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่เป็นรูปเป็นร่างขึ้น โดยมุ่งประเด็นถึงกระบวนการในการแบ่งปัน ILS

Ellis (2004) ได้เสนอผลงานการวิจัย เรื่อง การแบ่งปันทรัพยากรระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดสาธารณะในมลรัฐของหมู่เกาะมาเรียน่าทางตอนเหนือ : การบรรยายกรณีศึกษา การศึกษานี้มุ่งเน้นไปยังการทดลอง 3 แห่ง ที่มีการรวมตัวกัน ซึ่งเกิดขึ้นบนเกาะไซปัน และอีก 2 เกาะหลักที่อยู่รอบนอกของมลรัฐในหมู่เกาะมาเรียน่าทางตอนเหนือ การทดลองเหล่านี้นำมาซึ่งการแบ่งปันทรัพยากรทั้งหมดระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดสาธารณะที่อยู่บนเกาะนี้ การศึกษานี้บรรยายการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดสาธารณะและห้องสมุดทางวิชาการ โดยแผนการและการคิดที่ผู้นำใช้ ควรสามารถนำมาปรับใช้กับนโยบายด้านสถานศึกษาสาธารณะได้

Ford (1995) ได้เสนอผลงานการวิจัย เรื่อง ความร่วมมือกันในเรื่องของการใช้จ่ายห้องสมุดหลากหลายรูปแบบระหว่างห้องสมุดใน อิลลินอยส์ นิวยอร์ก และเพนซิลเวเนีย จากการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างปริมาณเงินบริจาคกับระดับความร่วมมือ ทั้งยังไม่สัมพันธ์กันในเรื่องที่ตั้ง ปริมาณการจัดงบประมาณและระดับการสนับสนุนห้องสมุดใน อิลลินอยส์ ที่ให้การช่วยเหลือในระดับที่สูงกว่าห้องสมุดอีก 2 รัฐ นิวยอร์ก เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือที่สูงเป็นอันดับ 2

Younis (1983) ได้เสนอผลงานการวิจัยเรื่อง ส่วนประกอบของเครือข่ายการแบ่งปันแหล่งข้อมูลที่ได้เสนอให้กับห้องสมุดเชิงวิชาการในจอร์แดน ผลการวิจัยพบว่า ปริมาณข้อมูลทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์มีอยู่เป็นจำนวนมาก ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง มีขนาดใหญ่และมีแหล่งข้อมูล เจ้าหน้าที่ และงบประมาณอยู่มากที่สุด อย่างไรก็ตามยังมีห้องสมุดที่ประสบกับภาวะการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ดังนั้นยังคงมีการบริจาคเงิน สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดเตรียมต่าง ๆ แต่ก็น้อยเมื่อเทียบกับการบริการที่อย่างที่น่าพอใจ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด มักจะไม่เป็นทางการและมี-

ข้อจำกัดในการให้ยืมระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนสิ่งของ และการถ่ายสำเนาเอกสาร แม้ว่าจะเป็นเช่นนั้น การแบ่งปันแหล่งข้อมูล การร่วมมือกัน และรูปแบบเครือข่าย ก็ สามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ประโยชน์ในการก่อตั้งเครือข่าย บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ได้รู้ถึงเครือข่ายที่จำเป็นที่สุด เพื่อให้มีการหมุนเวียนความรู้ของโลก การศึกษา การวิจัย และการพัฒนาเพิ่มเติมใน อนาคต

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ ทรัพยากรร่วมกัน สามารถสรุปผลงานวิจัยได้ว่า

1. ด้านสถานที่ จากผลงานวิจัยเรื่อง การสำรวจการใช้ทรัพยากรร่วมกันของ วิทยาลัยการสาธาณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ของวิไลศักดิ์ บัวแย้ม, จงดี ขจรไชยกุล, พิสิษฐ์ พวงนาก และ สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธุ์ (2552) ได้สำรวจการใช้ ทรัพยากรร่วมกันของหน่วยงาน ในด้าน ห้องประชุม ห้องเรียน ห้องสาธิต ห้องปฐม พยาบาล ห้องทดลองปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารเอนกประสงค์ ยานพาหนะ ห้องคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา ซึ่งผลการสำรวจพบว่าสนามกีฬามีการใช้ร่วมกันน้อยมาก นอกจากนี้ สันติ แสงสุก (2548) วิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควร สนับสนุนการใช้อาคารสถานที่ร่วมกัน ควรร่วมกันจัดตารางการใช้อาคารสถานที่ ร่วมกันเป็นรายปีการศึกษา และศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) วิจัยเรื่อง การบริการ สารนิเทศของห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยในด้านอาคารสถานที่ห้องสมุด และ ศูนย์สารนิเทศประสบปัญหาเรื่องความเพียงพอของพื้นที่สำหรับการจัดบริการสารนิเทศ แต่ละประเภทมากที่สุด

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ นาดร์ มีดี (2540) วิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากร ร่วมกันในการดำเนินงานห้องสมุดกองทัพบก พบว่า ทรัพยากรห้องสมุดมีปริมาณน้อย และค่อนข้างจำกัด ทรัพยากรของห้องสมุดไม่เพียงพอหรือล้าสมัย นอกจากนี้-

ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) วิจัยเรื่อง การบริการสารสนเทศของห้องสมุด และศูนย์-
 สารนิเทศด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า
 ห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทรัพยากรสารสนเทศมีราคา
 สูงขึ้นมากที่สุด และปราณี อัสวภูมิตกุล (2544) สรุปว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของ
 รัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้ง 25 แห่งมีขอบเขตการใช้วารสารร่วมกันทั้งในรูปของสื่อ
 สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีดำเนินงานวารสารใน ส่วนการพัฒนา
 ทรัพยากรวารสารร่วมกัน การให้บริการวารสารร่วมกัน

3. ด้านการจัดระบบสารสนเทศและการค้นคืนสารสนเทศ จากผลงานวิจัยของ
 นาดร์ มีดี (2540) ผู้วิจัยเสนอให้ห้องสมุดกองทัพบก ใช้เทคโนโลยีข่าวสารสมัยใหม่
 เชื่อมต่อเครือข่ายภายในห้องสมุดของกองทัพบกเองกับเครือข่ายภายนอกโดยผ่านทาง
 อินเทอร์เน็ต ด้านศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) กล่าวว่า ห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศ
 ประสบปัญหาเรื่องความเพียงพอของเครื่องมือช่วยค้นมากที่สุด

4. ด้านการให้บริการสารสนเทศ จากผลงานวิจัยของ นาดร์ มีดี (2540) พบว่า
 ปัญหาทั่วไปที่ผู้ใช้ประสบในการใช้ห้องสมุด คือ ข้อจำกัดในการขอยืมทรัพยากรของ
 ห้องสมุดต่างหน่วย การให้บริการของห้องสมุดยังไม่ครบตามมาตรฐานบริการของ
 ห้องสมุดสมัยใหม่ และศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) พบว่าห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศ
 ส่วนใหญ่มีลักษณะการดำเนินงานบริการสารสนเทศที่คล้ายคลึงกัน และมีการให้บริการ
 ทั้งระบบทำด้วยมือ และระบบนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยควบคู่กันไป แต่ประสบปัญหาใน
 เรื่องความพร้อมของแหล่งสารสนเทศในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการมาก
 ที่สุด

5. ด้านบุคลากรที่ให้บริการ จากผลงานวิจัยของ นาดร์ มีดี (2540) ปัญหาทั่วไปที่
 ห้องสมุดทุกแห่งประสบ คือ การขาดบุคลากรวิชาชีพบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศ
 และศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) พบว่า ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศประสบปัญหาเรื่อง
 ความเพียงพอของบุคลากรที่ให้บริการมากที่สุด และผู้ให้บริการควรมีความรู้ทั้งทางด้าน
 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ
 สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ห้องสมุดสังกัดอยู่ และความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์

6. ด้านอื่น ๆ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่จะกล่าวถึงในด้านงบประมาณ เช่น งานวิจัยของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) พบว่า ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทรัพยากรสารสนเทศมีราคาสูง จึงทำให้เกิดความร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็น Ford (1995) วิจัยเรื่อง ความร่วมมือกันในเรื่องของการใช้จ่ายห้องสมุด หลากหลายรูปแบบระหว่างห้องสมุดใน อิลลินอยส์ นิวยอร์ก และ เพนซิลเวเนีย หรือ สันติ แสงสุก (2548) ได้เสนอผลงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการใช้ทรัพยากร ร่วมกันในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากงานวิจัยที่กล่าวมา ซึ่งข้อสรุปของผลงานวิจัยมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์ กับงานวิจัยที่จะศึกษา คือ มองเห็นประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรร่วมกันซึ่งห้องสมุดใน สังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็เล็งเห็นประโยชน์ในด้านนี้เช่นกัน